

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput I. Ordinatus amor non est, quo quis Deum, non propter Deum, sed
propter seipsum, velut, amoris finem, ultimatè diligit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

- dictis cap. II. atque hinc
 117 Sequitur 9°. officium vel statum inordinatè
 prætendi ab eo qui aptus non est isto in officio
 vel statu, Dei gloriam promovere, sed potius
 impedire, ob defectum virtutis vel capacitatis.
 118 Infinita propemodùm hujusmodi corollaria

capitibus sequentibus deducenda ex eadem ordi-
 natæ dilectionis regula consequuntur, ex
 quibus apparet quàm ea utilis sit, imò neces-
 saria ad vitam christianè instituendam. Cùm
 meritò dici possit basis & fundamentum totius
 Moralis christianæ.

LIBER SEXTUS.

Amor Dei ordinatus.

IN sancto Cantico Canticorum cantat
 sponsa Christi, *Orámate in me charita-
 tem*, ait Augustinus 15. civit. 22. in-
 finuans in ipso etiam Dei amore ordinem ser-
 vandum esse. Quem ordinem licet ex dictis li-
 bro præcedenti facile sit colligere: quia tamen
 de dilecto, deque ipsius dilectione nunquam
 satis, & quia circa Dei creaturarumque dile-
 ctionem complures prodierunt noviorum Ca-
 sivistarum opiniones, à documentis divinæ Scrip-
 turæ, atque à Sanctorum Theologia Philoso-
 phiaque alienæ, istam Sanctorum Theologiam
 Philosophiamque enucleatius discussam, visum
 est novitiis opinionibus illis opponere, divino-
 rum documentorum autoritate roborare, ra-
 tione illustrare, atque à contradicentium ar-
 gumentis vindicare, ut desinat novitas ince-
 sere vetustatem, omnibusque veritatis & cha-
 ritatis zelatoribus patenter innotescat, quàm
 fundata, quàm solida, quàm sancta, quàm
 venerabilis & amabilis sit vetusta hac de re do-
 ctrina, quam charitatis Doctor Augustinus præ
 cæteris illustravit. Ex quo præcipua testimonia,
 velut scintillas quasdam charitatis emicantes,
 & sese uberrimè quaquaversum diffundentes
 colligemus.

CAPUT I.

*Ordinatus amor non est, quo quis Deum, non
 propter Deum, sed propter seipsum; velut
 amoris finem, ultimè diligit.*

Hanc doctrinam (cum Sanctis) tradunt
 gravissimi Doctores. Gerson serm. ... in
 solemnit. omn. Sanct. Joannes Lenfaus (in
 quo, teste Hentico Gravio, & solida S. Augu-
 stini doctrina, & suavis Lactantii elegantia
 enituit) lib. 6. de libert. Christ. c. 6. & lib. 7. de
 charitate c. 19. Cardin. Bellarminus l. 5. de ju-
 stitia c. 8. & 9. Card. Toletus l. 4. c. 9. Malde-
 rus 1. 2. q. 114. a. 3. dub. 5. Franciscus Labata
 in thesauro mor. auctoris Edit. Antwerp. V.
 Amor Dei proposit. 23. Contensonius tom. 4.
 dissert. 3. c. 1.

Et probatur 1°. ex Augustino l. 83. qq. q.
 30. *Neque enim ad aliud Deus referendus est,*
 (id est, non propter aliquid à se distinctum fi-
 naliter amandus) *quoniam omne quod ad aliud*
referendum est, inferius est quàm id ad quod
referendum est. Lib. 2. de serm. Dom. in mon-
 te c. 25. *Quacumque res propter aliquid aliud*
quæritur, sine dubio inferior est, quàm id prop-
ter quod quæritur.

2°. Ex S. Bernardo serm. de Cantico Eze-
 chiae, ubi sic: *Qui timet ire ad portas inferi,*
& qui Deum cupit videre propter quietem sui,
interque profecto quærit que sua sunt.

Et, ut antè dixit, prior se gerit ut servus, 3
 posterior ut mercenarius. Atqui mercenarius
 propriâ trahi cupiditate cognoscitur, ut ait epist.
 11. ad Fratres Carthufenses: cupiditas verò
 est amor inordinatus. Unde subjungit: *Su-ita-*
que servo sua lex, timor, quo constringitur; sit
mercenario cupiditas, quâ & ipse arctatur...
horum nulla sine macula est. Quia scilicet non
 castè diligit bonum. Nam ut Mellissus Do-
 ctor præloquitur ibidem: *Qui magis, am-
 cete solum diligit suum, convincitur non castè di-*
ligere bonum, quod utique propter se diligit,
non propter ipsum. Et hic talis non potest obedi-
re Propheta, qui ait: Confitemini Domino, qu-
oniam bonus. Confitebitur quidem, quia forassis
bonus est sibi, non autem quia bonus est in se.
Quapropter noverit in se dirigi illud ab eodem
Propheta opprobrium: Confitebitur tibi, cum be-
nefeceris ei. Quod bonum, seu Deum non di-
ligat propter ipsum, sed propter seipsum, am-
plius declarat his verbis: Cum se videt per se
non posse subsistere, Deum, quasi sibi necessa-
rium, incipit per fidem inquirere & diligere.
Diligit itaque... Deum, sed propter se, non
propter ipsum. Quod non esse propriè diligit
Deum, constat ex verbis ipsius lib. præce-
dentis n. 52. relatis.

3°. Id ipsum probatur ex S. Thoma opusc. 4
 61. c. 3. *Sicut minus bonum ad majus bonum,*
sic beatitudo creata, per influentiam beatitudi-
nis increata, & summi boni, ad ipsum summum
bonum quod influit est referenda... dum ergo quis
diligit Deum propter Deum habendum, ut ha-
bere Deum, vel frui Deo, sit finis, in quo quies-
cimus... sic diligere est malum... beatitudo enim
creata, seu Dei fructu, non debet poni finis,
in quo quiescimus, sed per ipsum in Deo, tam-
quam sine in quo quiescimus, ut antè dixit.

4°. Ex S. Maria Magdalena de Pazzis in-
 tellig. divin. lib. 4. cap. 16. dicente, quod
 oportet, nec etiam Deum velle, nisi propter
 Deum.

5°. Deum diligit, non propter Deum, 6
 sed propter seipsum, velut amoris finem, 1°.
 est seipsum majori in pretio habere, quàm
 Deum. Semper enim finis excellit id quod est ad
 finem. S. Thomas 2. 2. q. 152. a. 5. in corp.
 2°. est

2°. est invertere ordinem amoris, de fine in effendo, faciendo medium in amando, & de medio in effendo (qualis est creatura) faciendo finem in amando. Cum tamen talis esse debeat ordo amoris, qualis est ordo rerum, & aperta inordinatio sit, præposterè uti medio & fine. 3°. est uti Deo, fruique seipso, juxta Augustinianam definitionem fruitionis & usus, allatam l. 3. c. 8. *Frui, est quidpiam amare propter seipsum: uti, est illud amare propter aliud.* Hoc autem est contra legem æternam, quæ dicitur solis creaturis utendum, soloque Deo fruendum, ut Augustinus docet l. 1. de doctr. christ. c. 22. 33. 35. ubi ait, ne ipsa quidem humanitate Christi fruendum, sed utendum. Estque humana perversio, secundum quod ait l. 83. qq. q. 30. *Omnis humana perversio, quod etiam vitium nominatur, est fruendis uti velle, atque utendis frui.* Unde l. 11. de Civit. c. 25. *Perversi (inquit) frui volunt nummo, uti autem Deo.* Cur ita? & in quo usus iste, frui quoque consistit? sequitur, & dicit hoc ab ipsis fieri, dum non nummum propter Deum, sed Deum propter nummum querunt.

6°. *Fit homo iniquus, cum... propter aliud diligit res propter seipsas diligendas.* Sic enim quantum in ipso est, perturbat ordinem naturalem, quem lex æterna conservari jubet, ut idem ait l. 22. contra Faustum c. 26. Sed Deus propter seipsum est diligendus, ut ibidem dicit, & manifestum ex eo quod sit summum & maximum bonum, finisque ultimus Angelorum & hominum. Fit igitur homo iniquus, dum ipsum diligit, non propter seipsum, sed propter aliud, utique propter seipsum.

Denique Deum, non propter Deum, sed propter seipsum diligere, est seipsum propter seipsum, non propter Deum diligere (cum sit sibi Deum velle propter seipsum, sive propter commodum suum & quietem; sed nemo seipsum servato ordine, rectè amat propter seipsum, inquit Cardinalis Bonæ in principi. vit. christ. p. 2. §. 38. nemo enim seipsum servato ordine, rectè diligit, nisi propter illum qui rerum omnium finis ultimus est, & summum bonum, cui toto affectu inherere debemus. Nam si se diligit propter se, non se refert ad Deum; & . . . seipso fruatur, transgrediens regulam dilectionis divinitus constitutam. Mandatum quippe accepimus amandi Deum toto corde, totâ animâ, totâ mente, ut omnem vitam & intellectum, totumque affectum divina dilectioni impendamus, & si quid aliud diligendum venerit, illuc referatur, quod totus amoris impetus currit. Proximum verò quisque diligere debet sicut seipsum, totam suam & illius dilectionem in Deum referens. Quam doctrinam sapientissimus Cardinalis ex Augustino desumpsit, l. 1. de doctr. christ. c. 22. ubi sic: *Nec seipsum debet quisquam propter se diligere, sed propter illud quo fruendum est. . . Si autem se propter se diligit, non se refert ad Deum, sed ad seipsum conversus, non ad incommutabile aliquid convertitur. Et propter eam rem cum defectu aliquo se fruatur. . . Si ergo te non propter*

Tom. I.

te debes diligere, sed propter illum, ubi dilectionis tue rectissimus est finis, non succenseat alius homo, si etiam ipsum propter Deum diligit. Hæc enim regula dilectionis divinitus constituta est: Diliges proximum tuum sicut teipsum, Deum verò ex toto corde, ex totâ animâ, &c.

Contrariis argumentis occurritur.

Objicies 1°. Si amans Deum non propter Deum, sed propter seipsum, majori in pretio seipsum haberet, quàm Deum, uti diximus n. 6. eo ipso mortaliter peccaret. Cum sub mortali teneamur amare Deum appetitively super omnia.

Respondeo negando sequelam; 1°. Quia licet mortaliter peccet, qui seipsum, seu commodum suum majori in pretio habet absolute & simpliciter, seipsum amando tanquam finem amoris simpliciter & absolute, seu positive ultimum; secus si seipsum majori in pretio solum habeat secundum quid, seipsum sic amando tanquam finem amoris negative ultimum, ut Deus maneat (saltem in habitu & preparatione animi) finis amantis simpliciter & absolute ultimus. Deus autem manet finis simpliciter & absolute ultimus, amantis, saltem in habitu, &c. quandocumque amans saltem habitualiter sic affectus manet erga Deum, ut occurrente casu, quo vel Dei amicitia amittenda foret, vel proprium commodum, seu alia quæcumque creatura, commodum proprium, seu aliam quæcumque creaturam potius amittere vellet quàm Dei amicitiam. Quia verò frequenter accidit, quod amans Deum finaliter propter commodum suum (ita ut commodum suum finaliter non referat in Deum) nihilominus retineat habitualem illam affectionem; Deum simpliciter & absolute super omnia æstimat habitu, licet non actu. Et ideo defectus ille finalis relationis in Deum (utpote non excludens habitualem affectum proxime dictum) non est mortale peccatum.

2°. Licet sub mortali teneamur amare Deum appetitively super omnia; non tamen semper actu, sed vel actu, vel habitu, seu habituali affectu, de quo proxime: quo permanente, non est mortale peccatum plus amare creaturam quàm Deum, non simpliciter & absolute, sed secundum quid. Hoc enim facit omnis venialiter peccans; cum eo ipso quo peccat, etsi venialiter tantum, amore creaturæ faciat contra divinam legem, id facere prohibentem, adeoque plus secundum quid amet creaturam, quàm divinam legem, seu Deum. Et cui dubium quod divinæ voluntati suam præferat, dum sciens & volens à divina voluntate discedit ut faciat suam? Unde Augustinus l. de mendaciis c. 7. probat illicitum esse mendacium officiosum, ad salvandam honorabilis personæ pudicitiam corporalem: quia per illud integritas corporis præfertur integritati mentis. (Quis enim dixerit integrum animum esse mentientis? imò præfertur æternæ veritati, bonoque æterno. Cum tanto quisque ab æ-

veritate discedat, quanto à veritate discedit. Neque enim est aliquod bonum æternum, quod non complectitur veritas... ut autem animus corpori, & animi integritas integritati corporis; ita etiam veritas ipsi animo proponenda est. Sed & mentiens ad salvandam alieni corporis integritatem, id non facit ex charitate, sed ex cupiditate, seu libidine, quæ, ut Augustinus ibidem ait, rectè definitur appetitus animi, quo æternis bonis qualibet temporalia præferuntur. Igitur temporalem illam, seu corporalem integritatem præfert æterno bono, seu æternæ legi, scienter à veritate discedere prohibenti.

II Obijciēs 2°. Nulla est inordinatio in amore, quo Deum referimus ad nos, tanquam finem cui Deum concupiscimus; sed solum in eo, quo Deum referimus ad nos tanquam finem qui. Hoc autem non facit, qui Deum sibi concupiscit ob commodum suum. Et ideo Deum non refert ad se tanquam finem ultimum, sed tanquam finem non ultimum.

Respondeo aliquos quidem Recentiores putare, vim præcipuorum argumentorum nostrorum istâ unâ elidi distinctione. Verùm, utinam hic (uti aliàs sæpius) non hærent in verborum cortice! utinam rem, de qua agitur, ad fundum scrutarentur! hoc utique pacto fructu vacua non foret subtilitas ipsorum, solâ alioqui viridantium foliorum specie, non solidorum fructuum perceptione fecunda. Certissimum quippe est in concupiscentia, quâ sibi Deum quispiam sic concupiscit, ob commodum suum à Deo distinctum, ut se, commodumque suum (propter quod Deum amat) finaliter ad Deum non referat, commodum amantis esse finem ultimum qui istius amoris; non verò Deum, qui, propriè loquendo, tunc non tam amatur, quam commodum illud, propter quod Deus finaliter amatur. Igitur certissimum est, tunc, propriè loquendo, non tam Deum esse finem ultimum amoris, quam commodum illud, propter quod Deus finaliter amatur. Quid enim certius, quam finem ultimum amoris propter se finaliter amari, & non solum propter aliud: cum in fine ultimo amoris amor sic conquiescat, ut ultrâ non excurrat, nec ad aliquid ulterius referatur: *Quare enim finis ibi dicitur? (ait Augustinus epist. 56.) quia quò ultrâ excurrat, & quò referatur, non invenitur.* Amor verò non conquiescit in eo quod non propter se, sed propter aliud amatur: cum eo ipso ad istud aliud excurrat & referatur. Amor verò ad aliud excurrens & transiens, non est conquiescens, nec mansorius, ut ex terminis manifestum est.

II Neque amans est dumtaxat ultimus finis cui istius amoris, sed & finis qui. Quia id quod isto amore finaliter concupiscit, non est Deus, sed commodum suum; & istud non concupiscit propter Deum, sed finaliter propter se. Igitur amat se finaliter propter se, adeoque est finis ultimus qui istius amoris. Cum ille sit

ultimus finis qui amoris, qui amatur finaliter propter se, non propter aliud. Ipse verò volendo sibi Deum propter commodum suum, & non propter Deum, vult sibi bonum finaliter propter se: amat ergo se finaliter propter se.

Tunc proinde finis ultimus cui est etiam finis ultimus qui; sicut dum quis diligit aurum, propter commodum inde sibi proveniens, ipse est finis ultimus cui & qui istius dilectionis. Se enim, ut finem qui, priùs diligit, & sic aurum, ut docet Augustinus Homil. 37. inter 50. *Si diligis aurum, priùs te diligis, & sic aurum.* Nec solum priùs, sed & magis se diligit: quia in commodum & utilitatem suam diligit aurum. Quemadmodum ergo diligens aurum, non finaliter propter aurum, sed finaliter propter commodum suum, verè ac propriè est finis ultimus qui & cui istius amoris, & quidem finis magis dilectus, quam aurum ipsum. Sic & in casu nostro.

Obijciēs 3°. Ordinatè peccatum odit, qui illud odit propter gehennam, ut sibi incommodam, ibi sistendo: Igitur ordinatè Deum amat, qui ipsum amat propter speratam ab ipso gloriam, ut sibi commodam, ibi sistendo.

Respondeo distinguendo antecedens: ordinatè peccatum odit, hoc sensu quòd odium peccati, propter gehennam ut sibi incommodam, non sit in se malum & inordinatum, sed in se, sive in specie, atque ex officio bonum, concedo hoc sensu quòd non sit malum & inordinatum in adjuncta sibi (individua-liter spectato) circumstantia mala, non relationis ad Deum ultimum finem, nego antecedens & consequentiam. Nisi consequens eodem modo distinguere malis. Itaque peccatum odio habens purè putè ob gehennam, ut sibi incommodam, sive purè putè ob incommodum suum, in eo finaliter sistendo, non peccat quia peccatum odit ob incommodum suum (cum peccatum ista etiam de causa verè sit odio dignum); sed peccat quia omnibus circumstantiis in individuo spectatis finaliter sistit in odio incommodi sui, atque adeò in amore sui, nec sui amorem, sui que incommodi odium finaliter refert in Deum, uti referre tenetur secundum divinam Scripturam, communemque Sanctorum, ac meliorum Theologorum doctrinam, in sequentibus exhibendam. Cui non officere Decretum Alexandri VIII. liquet ex dictis Prolegom. 7.

Instabis, licitum est se disponere ad justificationem, eo ordine quem Tridentinum describit sess. 6. c. 6. primò utique per fidem; postea per timorem; exinde per spem; denique per odium ex amore Dei tanquam fontis omnis justitiæ. Non liceret autem, si justitiam Dei timens & non amans peccaret.

Respondeo negando minorem: quia omnes istæ dispositiones bonæ sunt & utiles, ipse etiam timor justitiæ; nec eam timens, & non amans, peccat ratione timoris, sed ex

defectu amoris, qui defectus non provenit ex vitio timoris, sed ex vitio timentis, qui timore illo bene uti potest, ad introducendum utique in se amorem, quemadmodum feta utitur ad introducendum filium. Quo qui taliter utitur, non est sine omni amore, uti nec fides & spes sine omni amore sunt, tamen peccator ad justificationem se disponens per fidem, timorem & spem ordinariè non pertingat ad amorem prædominantem Dei, tanquam fontis omnis justitiæ, nisi in quarto gradu per Tridentinum descripto, in quo demùm omninò abjicitur voluntas peccandi, tam efficax quàm inefficax, etiamsi abjici incipiat per timorem, cum quo tamen retineri solet saltem tenuis complacencia in peccatis.

14 Objicies 4°. Nazianzenus orat. 3. *tres eorum qui convertuntur classes enumerat, servorum, mercenariorum & filiorum. Si servus es (inquit) plagas meae. Si mercenarius, mercedem desintaxat spera, &c.* Ita etiam S. Maximus & Theophilactus.

Respondeo Nazianzenum verbis istis non distinguere tres classes justorum, nec dicere servos & mercenarios, solo servili timore pœnæ, vel solâ spe mercedis, ut nobis commoda, absque filiali dilectione salutem consequi. Neque hoc absque errore in fide dici potest. Solum proinde vult tres esse vias perveniendi ad justificationem, eaque mediante ad salutem, & servilem quidem timorem, spemque mercenariam esse viam seu dispositionem ad justificationem & salutem, sed mediâ filiali dilectione consequendam, ideòque bonum esse timere pœnam, bonum sperare à Deo mercedem, tamen hoc non sufficit ad salutem. Sic etiam Hieronymus in cap. 1. Malach. dicit quidem: *Vult Deus primum ut filii simus, & bonum voluntate faciamus. Si hoc consequi nolumus, ut nos saltem servos suos habeat, & à malis per suppliciorum formidinem recedamus.* Sed non vult hoc sufficere, imò vult necessarium esse à servili timore ad filialem affectum transire. Addit enim: *Deus omnipotens sciens differentiam filii & servi, à filio gloriam, à servo timorem expetit... ut de timore servorum ad filiorum gloriam transeamus.* Videri potest Nicetas in commentatio super orationes Nazianzeni, ubi ipsum exponit in sensu obvio & naturali, quem exhibuimus.

CAPUT II.

Ordinatus est amor concupiscentia sancta, quo Christiani Deum amant, sibi que concupiscunt, tanquam summum bonum suum; & quia est finis ultimus ipsorum, ad quem fidendum creati sum, & per cujus solius possessionem satiari possunt.

15 **R**atio est 1°. quia ordinatus est amor, quo Deus propter se finaliter amatur.

Amore verò illo Christiani Deum amant finaliter propter se, sive propter Deum ipsum, hoc ipso quòd Deum amant finaliter, quia est finis ultimus ipsorum. Cùm Deus ut Deus, & secundum quod Deus, non secundum aliquid à se distinctum, sit finis ultimus ipsorum.

2°. Quia, ut sapienter advertit illustriss. 16 D. Episcopus Castoriensis in amore suo penitente l. 1. c. 9. ad amorem castum non requiritur ut amans bonum suum non intendat, sed solum ut à summo bono non aliud cupiat quàm ipsum; vel, si quid aliud, cupiat in ordine ad ipsum, sive ad hoc ut ipso plenè & perfectè perfruatur. Nullus enim amor impurus, nullus non castus, nisi ille, quo quis in seipso, vel in creatura vult requiescere: omnis verò ille castus, quò quis bonum suum vult, ad quod factus est; ut in ipso solo per amorem quiescat, illique tanquam fini suo se conjungat, æstimans sine ista conjunctione & possessione, in quantalibet ceterarum rerum abundantia, se esse non posse nisi miserum, imperfectum, inquietum. Neque enim homo sic affectus Deum amat, amore ipsum ad se suumque eodem modo deprimente, sed amore Deum glorificante, tanquam solum bonum, quo perfici, quietari, beatificarique possit, & sine quo nihil ipsum quietare, perficere, beatificare, nihil ipsi sufficere possit.

3°. Quia casto ordinatoque amore diligit 17 Deum, qui à Deo non quærit nisi Deum, ut Deus sit ipsi omnia in omnibus. Quam ob causam negari non potest, quin Augustinus casto Deum amore diligeret, cùm aiebat ferm. 36. de verb. Dom. *ò Domine Deus noster, ut veniamus ad te, fac nos beatos de te. Nolumus de auro, neque de argento, nec de fundis. Nolumus de terrenis istis & vanissimis, & caduca vita transitoriis. Non loquatur os nostrum vanitatem. Fac nos beatos de te: beatus populus, cujus Dominus Deus est.*

4°. Eiusmodi amorem mercenarium non 18 æstimat Bernardus, sed filialem: *Numquid enim mercenarium eum quis æstimet (inquit ferm. 8. de divers.) qui paterna inhiat hereditati, eamque toto affectu expetit & expectat? Quam nimirum filii mercedem esse, non mercenarii, Propheta testatur; Cum dederit (inquit) filiis suis somnum, ecce hereditas Domini, filii merces, fructus ventris.*

5°. Negari non potest castum esse amo- 19 rem, quo quis Deum tanquam sponsum diligit. At sponsa Dei ardentè cupit, ut ipse sit bonum ipsius. Ut enim mellifluus Doctor rursus ait ibidem: *Anima qua sub Deo, tanquam sub sponso est, penitus castificato corde, nihil aliud à Deo querit quàm ipsum Deum... Neque enim suum aliquid, non felicitatem, non gloriam, non aliud quidpiam privato sui ipsius amore desiderat anima, que ejusmodi est; sed tota pergit in Deum, unicuique & perfectum desiderium ipsius est, ut introducat eam*